

Ammattikorkeakoulujen terveystalan verkosto

Tiedoksi:
Opetus- ja kulttuuriministeriö
VALVIRA

Kannanotto eräistä ammattikorkeakoulutukseen liittyvistä uudistuksista

Tehy ry
Suomen Bioanalytikkoliitto ry
Suomen Ensihoitoalanliitto ry
Suomen Fysioterapeutit ry
Suomen Kätilöliitto ry
Suomen Röntgenhoitajaliitto ry
Suomen Sairaanhoidajaliitto ry
Suun Terveystalon Ammattiliitto ry

Tehy ry ja sen yhteistyöjäsenjärjestöt haluavat esittää näkemyksiään eräistä ammattikorkeakoulutukseen liittyvistä uudistuksista.

Tehy ry ja yhteistyöjäsenjärjestöt kantavat huolta uudistuksiin liittyvistä mahdollisista vaikutuksista terveydenhuollon ammattihenkilön kelpoisuuteen harjoittaa ammattiaan (laki terveydenhuollon ammattihenkilöstä 1994/559, Luku 2). Näkemykset jaetaan kannanotossa neljään luokkaan: ammattikorkeakoulun valintakokeet, ammattikorkeakoulun tarjoamat joustavat opintopolut, monimuotokoulutus ja ammattikorkeakoulun opettajan kelpoisuus.

Ammattikorkeakoulun valintakokeet

Eräät ammattikorkeakoulut ovat ilmoittaneet luopuvansa valintakokeiden yhteydessä pidettävistä soveltuvuuskokeista. Perusteluja muutokseen on esitetty muun muassa siitä aiheutuvilla kustannuksilla sekä aiheeseen liittyvän tutkimustiedon tuloksilla, minkä mukaan hoitotyön koulutuksen opiskelijavalintamenettelyllä ei ole juurikaan eroa opiskelijoiden osaamiseen tai opiskelumotivaatioon (mm. Talman 2014).

Tehy ry:n ja yhteistyöjäsenjärjestöjen mielestä sosiaali- ja terveystalon koulutuksen valintakokeiden yhteydessä toteutuneista soveltuvuuskokeista ei kuitenkaan tulisi luopua. Valintakokeiden yhteydessä tehtävien psykologisten soveltuvuuskokeiden ja haastattelujen tavoitteena on erityisesti arvioida hakijan soveltuvuutta alalle sekä hänen käsityksiään alan työtehtävistä. Sosiaali- ja terveystalon opiskelijavalinnoissa

on merkityksellistä se, että opiskelijat valmistuvat yleensä rekisteröityyn laillistettuun tai nimikesuojattuun terveydenhuollon ammattiin.

Myös riittävän suullisen kielitaidon testaaminen koulutuksen hakuvaiheessa on suositeltavaa, jotta terveydenhuollon ammattihenkilöiltä edellytettävä kielitaito on saavutettavissa valmistumiseen mennessä. Edelleen haastattelun yhteydessä hakijalla on ollut mahdollisuus myös itse kysyä koulutusalaan liittyvistä edellytyksistä, kuten vaadittavasta terveydentilasta.

Laki terveydenhuollon ammattihenkilöstä (559/1994) antaa muodollisen pätevyyden jälkeen oikeuden toimia terveydenhuollon tehtävissä. Lain mukaan tässä tehtävässä korostuu vastuu ja velvollisuus edistää potilasturvallisuutta sekä terveydenhuollon palvelujen laatua. Työn vaatimukset edellyttävät alalle soveltuvuutta.

Niin sanotun Sora-lainsäädän tavoitteena on osaltaan tuottaa ratkaisuja alalle soveltumattomuuteen. Valintakokeiden yhteydessä tehtävien soveltuvuusarviointien avulla voidaan kuitenkin puuttua mahdolliseen soveltumattomuuteen jo ennen koulutuksen aloitusta.

Näiden perustelujen valossa olisi tärkeää, että ammattikorkeakoulut pohtisivat vielä valintakokeiden yhteydessä tehtävien testien ja haastattelujen merkitystä alalle soveltuvuuden arvioinnissa osana opiskelijavalinnan kehittämistä.

Joustavat opintopolut

Ammattikorkeakoulut tarjoavat avoimen ammattikorkeakoulun kautta laajoja noin 30-60 opintopisteen laajuisia opintopolkuja kansalaisille. Opintokokonaisuudet ovat tutkinto-opiskelijoiden opetussuunnitelman mukaisia pääsääntöisesti ensimmäisen ja toisen lukukauden opintoja. Opintopolun suoritettuaan henkilö voi hakea tutkintokoulutukseen erillisen haun kautta, joka on irrallinen suhteessa yhteishakuun. Keskusteluissa on myös ollut mahdollisuus hakeutua tutkinto-opiskelijaksi ilman erillistä hakumenettelyä, kun riittävä laajuus opinnoista on suoritettuna avoimen ammattikorkeakouluväylän kautta.

Tehy ry:n ja yhteistyöjäsenjärjestöjen mielestä joustava ja avoin opintotarjonta sosiaali- ja terveystieteillä on lähtökohtaisesti suositeltavaa. Se tarjoaa alasta motivoituneelle yksilölle joustavan menetelmän opiskella alaa, jos hän ei ole esimerkiksi saavuttanut riittävää pistemäärää pyrkiessään tutkintoon johtavaan koulutukseen.

Tehy ry:n ja yhteistyöjäsenjärjestöjen mielestä huolestuttavaa on, jos joustavat opintopolut mahdollistavat tutkinto-opiskelijaksi hakeutumisen ja valinnan yhteishausta poikkeavalla tavalla. Eriyisen huolen aiheen antaa tilanne, jossa avoimen väylän kautta yksilö pääsisi sosiaali- ja terveystieteiden tutkinto-opiskelijaksi ilman minkäänlaista opiskelijavalintaa. Alalle soveltuvuuden arvioinnin ja ns. SORA-

lainsäädännön mahdollistaman puuttumisen kehittäminen on perusteltua. Valviraan tulleet ilmoitukset terveydenhuollon ammattihenkilöistä sekä päätökset ammatinharjoittamisoikeuden rajoittamisesta tai kieltämisestä ovat lisääntyneet koko 2000-luvun ajan. Esimerkiksi sairaanhoitajien ammatinharjoittamisoikeuden menetykset ovat kaksinkertaistuneet vuodesta 2008 vuoteen 2013. Valvonta on tehostunut, mutta alalle soveltumattomuudella tai edellytettävällä osaamisella on tässä suuntauksessa varmasti osuutensa.

Monimuotokoulutus

Tehy ry ja yhteistyöjäsenjärjestöt ovat ottaneet kantaa tänä vuonna ammattikorkeakoulujen toteuttamasta monimuotokoulutuksesta jo kahdesti. Kannanotoissa halutaan koulutuksen järjestäjän kiinnittävän erityistä huomiota siihen, että koulutukselta edellytettävä riittävä infrastruktuuri (tilat, välineet, opetusmateriaali yms.) koulutuksen toteutukselle sekä osaava ja riittävä opettajenkilöstö varmistetaan.

Edelleen pidetään tärkeänä, että viestintäteknologian hyödyntämisen lisäksi koulutuksen tulee sisältää myös riittävästi lähiopetusta ammattiaineiden osalta, koska ammatissa toimiminen edellyttää edelleen monipuolisesti erilaisia kädentaitoja sekä vuorovaikutustaitoja. Tästä syystä koulutuksen suunnittelussa olisi kiinnitettävä huomiota myös riittävään lähiopetukseen ja ammattitaitoa edistävään harjoitteluun oppilaitoksessa (ns. laboraatiot) sekä työpaikalla.

Laaditut kannanotot ovat luettavissa Tehy ry:n julkisivuilta ja linkeistä:

<http://www.tehy.fi/@Bin/28406149/05.09.2014+Tehyn+kannanotto+Metropolia+monimuoto-opiskeluna+järjestettävästä+koulutuksesta.pdf>

<http://www.tehy.fi/@Bin/27117441/27.02.2014+Tehyn+kannanotto+bioanalyytiko+n+ja+röntgenhoitajan+koulutusvastuusta.pdf>

Opettajan kelpoisuus

Ammattikorkeakoulun uudistukseen liittyvän asetusesityksen mukaan opettajan kelpoisuusvaatimuksista tultaisiin säätämään nykyistä suppeammin. *Tehy ry ja yhteistyöjäsenjärjestöt* pitävät tärkeänä, että jatkossakin ammattikorkeakoulun lehtorilta vaaditaan ylempi korkeakoulututkinto ja yliopettajalta joko lisensiaatin tai tohtorin tutkinto pedagogisen pätevyyden lisäksi.

Tehy ry ja yhteistyöjäsenjärjestöt toivovat, että ammattikorkeakoulujen määriteltäessä itse opettajien muusta pätevyydestä tehtävään, huomioidaan edelleen opetettavan vastuualueen substanssikohtaisen osaamisen merkitys

koulutuksen tuottaman ja terveydenhuollon ammattihenkilöiltä edellyttämän osaamisen turvaamiseksi.

Tämän kannanoton valmisteluun ovat osallistuneet Tehy ry:n yhteistyöjäsenjärjestöistä Suomen Bioanalytikkoliitto ry, Suomen Ensihoitoalanliitto ry, Suomen Fysioterapeutit ry, Suomen Kätilöliitto ry, Suomen Röntgenhoitajaliitto ry, Suomen Sairaanhoidajaliitto ry, Suomen Terveydenhoidon Ammattiliitto ry

Helsingissä 5.1.2015

Rauno Vesivalo
Rauno Vesivalo
Puheenjohtaja, Tehy ry

Kirsi Sillanpää
Kirsi Sillanpää
Johtaja, Tehy ry

Yhteydenotot:
Juha Kurtti
Tutkimuspäällikkö, Tehy ry
juha.kurtti@tehy.fi
P. 0505869460